

СЕКЦІЯ 5. ІНФРАСТРУКТУРА ТУРИЗМУ

Куксенко С.

здобувач вищої освіти,

Красномовець В. А.

к.е.н., доцент кафедри туризму і ГРС

Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького

СЕРТИФІКАЦІЯ ЗАКЛАДІВ ГОСТИННОСТІ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ: ПРАКТИКА ТА УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Чеська Республіка має одну з найбільш структурованих і прозорих систем сертифікації закладів гостинності у Центральній Європі. Вона охоплює як обов'язкову категоризацію готелів, яка дозволяє споживачам орієнтуватися у рівні послуг, так і добровільну екологічну сертифікацію, що відповідає сучасним стандартам сталого розвитку. Обов'язкова категоризація проводиться відповідно до затверджених критеріїв Czech Association of Hotels and Restaurants (AHR ČR) – провідної професійної організації, що виступає гарантом якості в секторі. AHR ČR є членом європейської федерації HOTREC, що забезпечує гармонізацію вимог до закладів розміщення відповідно до спільних європейських стандартів Hotelstars Union.

Критерії оцінювання включають понад 270 пунктів, серед яких – площа номерів, оснащення номерного фонду, рівень обслуговування, якість харчування, наявність багатомовного персоналу, доступність для осіб з інвалідністю, наявність конференц-сервісу, рекреаційних зон тощо. Заклади, що відповідають встановленим вимогам, отримують відповідну кількість зірок – від 1* (мінімальний базовий рівень) до 5* (високий рівень послуг, індивідуальний сервіс, додаткові послуги преміум-класу). Актуальність присвоєної категорії регулярно перевіряється незалежними аудиторами, а в разі виявлення невідповідностей зірковий статус може бути тимчасово або постійно відкликаний.

Особливою є роль саморегуляції галузі: AHR ČR у партнерстві з державними органами забезпечує підтримку підприємців у процесі сертифікації, надає методичні рекомендації, проводить навчання персоналу та сприяє підвищенню якості послуг через внутрішні кодекси доброчесності. Згідно з чеським законодавством, зіркова категорія повинна зазначатися офіційно та підтверджуватися щонайменше кожні п'ять років.

Крім того, категоризовані готелі автоматично вносяться до офіційного державного туристичного реєстру, який адмініструється Міністерством регіонального розвитку ЧР, а також включаються до міжнародних туристичних платформ і навігаційних сервісів. Такий підхід не лише забезпечує прозорість і довіру з боку туристів, але й підвищує видимість чеських готелів у глобальному конкурентному середовищі.

Крім формального зіркового рейтингування, у Чехії діє система добровільної внутрішньої сертифікації, орієнтована на певні ринкові сегменти. Наприклад, існують програми для сертифікації сімейних готелів, готелів для велосипедистів (Bike-friendly), місць для ділового туризму (Congress Hotels), а також спеціальні сертифікати для об'єктів, що пристосовані для людей з інвалідністю (Barrier-free accommodation). Такі ініціативи, підтримувані як AHR ČR, так і регіональними туристичними центрами, дозволяють відображати індивідуальні особливості послуг та відповідати точним запитам певних категорій споживачів.

Екологічна сертифікація у Чеській Республіці стала важливою складовою стратегії сталого розвитку туристичної індустрії. Основні добровільні екомаркування, які впроваджуються в готельному секторі, – це Green Key, EU Ecolabel, EcoHotel, а також місцеві ініціативи регіонального рівня (наприклад, Moravian Green та Prague Eco Stay). Green Key, зокрема, є однією з найпоширеніших екоміток і сертифікує об'єкти за такими критеріями, як енерго- та водоощадність, зменшення відходів, використання екологічних миючих засобів, освітня діяльність для гостей та персоналу, підтримка локального виробництва. Станом на 01.01.2025 рік у Чехії налічувалося 7 закладів гостинності з відміткою програми екологічної сертифікації Green Key (рис. 1). Всі вони в категорії «Готелі чи хостели» та всі вони знаходяться в столиці – місті Прага.

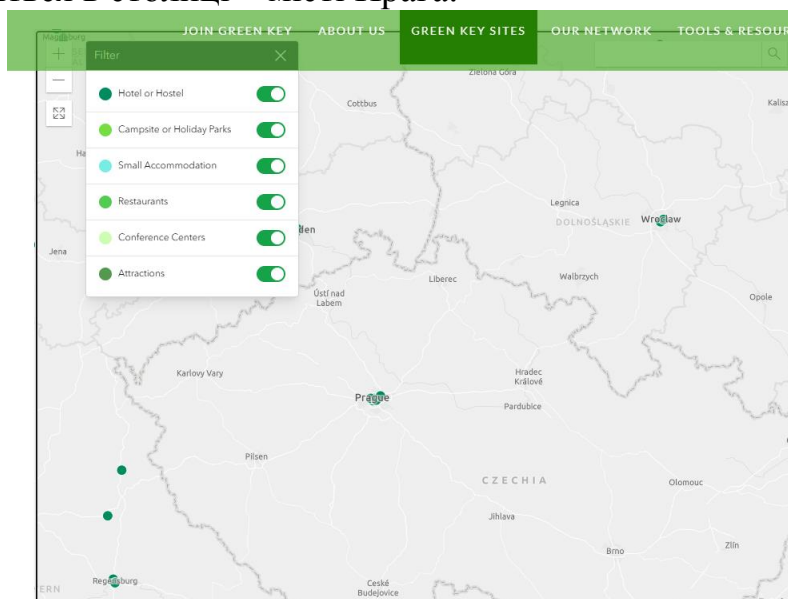

Рис. 1. Сертифіковані в Чехії заклади гостинності в системі Green Key

Сертифікація відбувається за участі незалежних організацій, що мають акредитацію від міжнародних партнерів. Участь у програмі дозволяє готелю розміщувати екознаки на своєму вебсайті, рекламних матеріалах та приміщеннях, отримувати доступ до спільних промоційних платформ, міжнародних туристичних виставок та баз даних сталих destinations. Крім того, багато регіональних адміністрацій Чехії надають фінансові стимули або пільги для об'єктів, що отримали еко-сертифікацію — наприклад, доступ до

субсидій на модернізацію обладнання, податкові пільги, пріоритетне включення до програм розвитку туризму.

Варто зазначити, що екологічна відповідальність готелів у Чехії не обмежується лише проходженням формальної сертифікації. Дедалі більше закладів усвідомлюють важливість переходу від традиційного екологічного туризму до регенеративного підходу, який не лише зменшує шкоду довкіллю, а й активно сприяє його відновленню. Готелі впроваджують природоохоронні проекти на своїх територіях і в навколишніх громадах – організовують посадку дерев, очищення річок і джерел, підтримку біорізноманіття через створення притулків для диких тварин або зелених коридорів.

Все більше готелів інвестують у власну відновлювану енергетику – встановлюють сонячні панелі, системи збору дощової води, теплові насоси, геотермальні опалювальні комплекси. Також практикується роздільне сортування відходів, компостування, утилізація органічних залишків із готельних ресторанів, перехід на локальні, сезонні продукти без зайвого пакування. Персонал проходить спеціальне навчання з екологічної етики та комунікації із гостями, а самі туристи заохочуються до участі в зелених ініціативах — наприклад, через програми «есо-volunteering» або знижки за сталу поведінку (відмова від щоденної заміни рушників, використання багаторазових пляшок тощо).

Таким чином, готельна галузь Чехії поступово трансформується у важливого актора екологічної стійкості на регіональному рівні. Регенеративний туризм не лише підвищує рівень довіри до бренду готелю та країни загалом, а й формує у туристів глибше усвідомлення цінності природного середовища.

З огляду на чеський досвід, Україна може запозичити низку ефективних практик. Насамперед, варто впровадити чітку систему обов'язкової категоризації готелів із залученням незалежних аудиторів і професійних об'єднань, що забезпечить прозорість і довіру до українських закладів. Також доцільно розробити національні програми добровільної сертифікації, зокрема екологічного спрямування, орієнтовані на потреби окремих сегментів туристів. Важливо підтримувати ці ініціативи на рівні держави — через фінансові стимули, навчання персоналу та промоцію сталих практик. Такий підхід дозволить не лише підвищити якість послуг, а й закласти основи для сталого й регенеративного розвитку туристичної галузі України.

Список використаних джерел:

1. CzechTourism. URL: <https://www.czechtourism.com>
2. OECD Tourism Trends and Policies 2022. Czech Republic Profile. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-tourism-trends-and-policies-2022_a8dd3019-en/full-report/czech-republic_90357c5e.html
3. UNWTO. Sustainable Tourism for Development Guidebook. URL: <https://www.unwto.org/EU-guidebook-on-sustainable-tourism-for-development>